

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

Изх. № 01.00.100

София, 29.04 2021 г.

ДО

Г-Н ГЕОРГИ ГАНЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ПО БЮДЖЕТ И ФИНАНСИ
КЪМ 45-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
На ваш № КБФ-153-02-14 от 20.04.2021 г.

ОТНОСНО: Законопроект за допълнение на Кодекса за социално осигуряване, № 154-01-6, внесен от г-жа Корнелия Нинова и група народни представители на 15 април 2021 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ГАНЕВ,

Във връзка с изпратения ни за становище законопроект за допълнение на Кодекса за социално осигуряване, № 154-01-6, внесен от г-жа Корнелия Нинова и група народни представители на 15 април 2021 г., изразяваме следното становище:

Размерът на паричното обезщетение за отглеждане на дете до двегодишна възраст по чл. 53 от КСО за 2021 г. е определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2021 г. (обн., ДВ, бр. 103 от 2020 г., доп., бр. 107 от 2020 г.) – 380 лв.

Направеното предложение със законопроекта е за увеличаване размера на обезщетението за отглеждане на дете до 2-годишна възраст от 380 лв. на 650 лв., какъвто е размерът на минималната работна заплата (МРЗ) за 2021 г. По данни на Националния осигурителен институт направеното законодателно предложение предполага допълнителни разходи за бюджета на държавното обществено осигуряване в размер на около 64,7 млн. лв. за 2021 г., 129,9 млн. лв. за 2022 г., 131,1 млн. лв. за 2023 г. и 131,8 млн. лв. за 2024 г., каквито не са предвидени в Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване (ЗБДОО) за 2021 г. и актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2021-2023 г., респ. увеличението обезщетението за отглеждане на дете до 2-годишна възраст би довело до значително увеличаване на недостига от средства по бюджета на държавното обществено осигуряване. Освен занижения размер на оценката, не споделяме и виждането на вносителите за възможността за поемане на допълнителни разходи в рамките на вече одобрения разчет за годината предвид действащата извънредна епидемична обстановка, както и на вероятността за обезпечаването на тези допълнителни разходи за сметка на преизпълнение на приходите предвид ранния етап на изпълнение на бюджета на ДОО.

Предвиденото към настоящия момент определяне на размера на обезщетението за отглеждане на дете до 2-годишна възраст със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване създава възможност определянето му да става въз основа на преценка на

обективните финансови възможности на бюджета на държавното обществено осигуряване за всяка една календарна година. Икономическата и социална логика на това законодателно решение е след изтичане срока на обезщетението за бременност и раждане майките следва да бъдат стимулирани да се завръщат на активния трудов пазар, каквато е и практиката в другите европейски държави. В тази насока е и предоставената в действащия към момента чл. 54 от КСО възможност майката (осиновителката), която има право на обезщетение за отглеждане на малко дете и не ползва допълнителния платен отпуск за отглеждане на дете или прекъсне неговото ползване, да получава парично обезщетение в размер 50 на сто от обезщетението, до изтичане на отпуска. Важно е да се отбележи, че периода на получаване на обезщетение за майчинство в България е един от най-дългите, в сравнение с другите държави-членки на ЕС.

Според императивната норма на чл. 19 от Закона за публичните финанси разпоредбите на нормативни актове, които предвиждат увеличаване на разходите, намаляване на приходите и/или поемане на ангажименти за разходи/плащания, след като са приети годишните закони за държавния бюджет, за бюджета на държавното обществено осигуряване и за бюджета на Националната здравноосигурителна каса, не трябва да се предвижда да влизат в сила по-рано от изменението им или от влизането им в сила за следващата бюджетна година. По информация от мотивите/предварителната оценка на въздействието на законопроекта „допълнителните средства по бюджета на държавното обществено осигуряване, необходими за прилагането на закона са в размер на около 48 млн. лв. за шестте месеца на 2021 г.“, като според виждането на вносителите „Тези средства могат да се осигурят от резерви или изпълнение на приходната част на бюджета“). Следва да се имат предвид и правилата на чл. 48 от Закона за публичните финанси, вкл. изискването показателите по бюджетите на държавното обществено осигуряване и на Националната здравноосигурителна каса и другите социалноосигурителни фондове да съответстват на относимите показатели по държавния бюджет и на разчетите по консолидираната фискална програма. В тази връзка отбелязваме, че не може да бъде споделено изложеното в раздел V от предварителната оценка на въздействието, че „няма необходимост от последващи промени в други нормативни актове в резултат от приемането на законопроекта“.

Със законопроекта се предлага прилагане на принципа за обвързване на определени разходи/плащания с конкретна променлива, в случая с размера на минималната работна заплата за страната.

Както многократно сме изразявали становище, не намираме икономическа обосноваост обвързването на размера на социалните плащания, в случая еднократната помощ при раждане с най-ниското трудово възнаграждение за постигнати резултати или за извършена работа, при изпълнение на задълженията по трудовото правоотношение. Подобна взаимовръзка е необоснована и неприемлива. След предприетите през 2011 г. нормативни изменения за отмяна на обвързването на социалните плащания с размера на минималната работна заплата, към настоящия момент не се предвижда изменения на практиката за обвързването на тези плащания към определен икономически показател. При определяне на подкрепата на семействата при раждане на дете основен критерий не следва да бъде минималната работна заплата, която по своята същност представлява единица мярка за цената на наемния труд и зависи от икономическата динамика на страната в даден момент. Отделно от това, динамиката на МРЗ се определя от фактори, които не е задължително да са валидни и в останалите случаи (например, при определяне на дължимото обезщетение за отглеждане на дете до навършване на втората му година).

Освен това натоварването на МРЗ с подобни неприсъщи за нея функции, поради обвързването ѝ с други субсидии, помощи и плащания от държавния бюджет или други

дължими плащания, изключително много увеличава и изкривява нейното значение, а прилагането на този подход би могло да създаде предпоставки за разширяване на подобна практика и върху други бюджетни разходи, което от своя страна оказва влияние върху бюджетното планиране и фискалната дисциплина. Обвързването на определени разходи/плащания с размера на минималната месечна работна заплата за страната биха довели до дългосрочен натиск върху разходите/трансферите по държавния бюджет, съответно върху бюджетния дефицит. Това от своя страна създава рискове за изпълнението на публичните финанси и нарушаване на фискалните правила, заложиени със ЗПФ.

Допускаме че, желанието на народните представители, внесли това предложение, е то да бъде мярка за насърчаване на раждаемостта и повлияване неблагоприятните демографски тенденции в страната. Без да се отрича тежестта на проблема с демографските тенденции в страната трябва да се изтъкне, че подобна мярка би повлияла негативно на други тенденции в икономиката и обществото.

Подкрепата на раждаемостта и отглеждането на деца следва да се адресира с комплекс от мерки, а не само с увеличаване на социалните плащания. От международните сравнения е видно, че по-високият дял на разходите за семейно подпомагане в % от БВП не е непременно свързан с по-висок коефициент на раждаемост. Това потвърждава тезата, че размерът на помощта не е непременно най-ефективното средство за насърчаване на раждаемостта, а мотивацията за раждане и отглеждане на деца зависи в по-голяма степен от други фактори, които имат и по-устойчив във времето характер, като например трудова реализация, ниво на доходите, услуги за отглеждане на деца.

Съществен е проблемът е намиране на допълнителна работна сила, която да отговори на нарасналото търсене на трудов ресурс в икономиката. Според нас, след първата година, майките следва да бъдат стимулирани да се завръщат на активния трудов пазар, каквато е и практиката в другите европейски държави. Повишаването на икономическата активност на жените на пазара на труда има потенциал да се отрази положително и на раждаемостта в страната, тъй като участието на пазара на труда осигурява заетост и доходи, а така също и достъп до услуги по отглеждане на деца (детски ясли и градини). Необходимо е и да се насърчават гъвкавите форми на заетост и работата от разстояние, с което да се осигурява по-лесно съчетаване на трудовия и семейния живот, както и да се подпомагат родителите чрез осигуряването на услуги за отглеждане на деца, особено на самотните родители и тези, застрашени от социално изключване.

Във връзка с горното Министерството на финансите не подкрепя предложението законопроект, № 154-01-6, внесен от г-жа Корнелия Нинова и група народни представители на 15 април 2021 г.

МИНИСТЪР:
КИРИЛ АНАНИЕВ